

OKTOBER of WIJNMAAND of ZAIMAAND. (Rozenkransmaand).

Wynmanoth genoemd door Karel de Grootte, zaaimaand, gezien het de tijd is om sommige granen te zaaien. Het is ook de okkernotenmaand omdat deze rijp zijn en afvallen of geslagen worden. Nooit mag men zaaien op de vrijdag, maar liefst op dinsdag, woensdag en zaterdag, nooit met nieuwe maan:

- *Zaait gij in 't wassen van de maan,
dat zal het meest onkruid inslaan,
maar wat gij in 't afnemen zaait;
de kracht haar in de wortels laait.*

Oktober was de achtste maand en werd ook genoemd als slachtmaand!

- *Brengt oktober vorst en wind,
zijn jan en febje ook zeer mild.
Is oktober met groene blaren,
zal je op je vingers blazen.*
- *In oktober veel regen,
is voor het kerkhof een zegen.*
- *Blinkt oktober in zonnegoud,
de winter volgt snel en koud.*
- *Een warme oktober,
een koude februari.*
- *Oktoberweer, komt in maart weer!*
- *Is oktober nat en koel,
wordt de winter zacht en zwoel!*
- *Is oktober warm en fijn,
't zal een scherpe winter zijn.*
- *Houdt de boom de bladeren lang,
Wees voor een lange winter bang.*
- *Komt in oktober veel mist,
dan volgt in januari een strenge winter.*
- *Brengt oktober veel vorst en wind,
zo zijn januari en februari zeer mild.*

1 oktober.

- **BAMIS:** zondag Feest van Sint Bavo (1654) en van de H. Theresia van het Kind Jezus. (†1897).
- St.-Bavo brengt ons het bamisweer (regen en wind).
- De H. Bavo werd geboren in Haspengouw, en volgens de legende leefde hij in een holle boom.
- Afbeelding met een valk op de hand en een zwaard. Gent heeft hem als patroon en geeft hem zo weer.
- Die offert een keerse voor Sint-Bavo, die ontbreekt het nooit aan turf en hout, aan olie en aan spout! (P.v.S.).
- Met Pasen moet men zeggen (huren), met Bamis moet men leggen (betalen)!
- *Als 't regent op Bamis, komt er een natte Kerst.*
- Feest van St. Bavo, portier van de herfst, schutspatroon van de goede oogst. Iedereen ging vroeger op deze dag naar de Mis om te danken.

- Hangen de blaren nog met Bamis, een vruchtbaar jaar gewis is.
- **Opgrimbie:** Losse voetbedevaart naar de Katharinakapel te Opgrimbie
- Sint Bamis of Bavo. Portier van de herfst en van de goede oogst, werd vroeger een belangrijke dag in de gemeente.
- Als het regent op sint Bamis, komt er ras een natte Kerstmis.
- Op Sint Andries moet je het zeggen, (in dienst treden) op Bamis zal je het moeten leggen.(huur betalen)
- Daar zijn twee kwaai getijen in het jaar zegt de boer:
Pasen, als men het moet zeggen,
en Bamis, als met het moet leggen.
(huren en pacht betalen.)
- *Veel harde noten aan het hout,
maakt de winter streng en koud.*
- *Staan veel noten aan de twijgen,
Dan gaan we een harde winter krijgen.*
- *Is oktober warm en fijn,
't zal een scherpe winter zijn.*
- Op één oktober gaat het volk op zoek naar een kapel waar de H. Bavo wordt vereerd en aanroepen tegen kinkhoest bij kinderen. Deze dag was ook Bamis genoemd omdat de herfsttijd begonnen was en de vervalddag van de pacht inging. Ook het weer wordt Bamisweer genoemd, naar de feestdag van de H. Bavo, waarop naar traditie het winderig en nat zou zijn. Bamis komt van Bavo en "mis". De boeren houden meer van kermissen dan bamissen.... omdat ze dan de pacht moesten betalen.
- *Worden de bladeren geel en krom,
zie naar de kachel om !*
- Wie offert een kaars voor Sint-Bavo,
ontbreekt het nooit aan turf of hout,
aan olie noch aan smout !
- *Houden de bomen hun blad lang,
wees voor een lange winter bang!*
- Sint Bavo, portier van de herfst!

2 oktober.

- **Heppen:** Verering sedert 1750 van de H.Blasius met oplegging van kaarsen, overlezingen en viering.
- **Genk- Bret:** Boekentaswijding. Tijdens de Heidefeesten waar aandacht werd geschonken aan school, werd door de pastoor zijn eigen boekentas getoond vanuit zijn jeugdtijd en de nieuwste exemplaren van deze tijd. Een gelegenheid om de boekentassen van de schoolgaande jeugd te zegenen!!(Traditie aan 't worden , 1997-1998)
- Feest van de H. Engelbewaarders .
Engelbewaarder, sta mij bij,
en maak de winter rap voorbij!

3 oktober.

- Sint Gerardus; patroon tegen verschillende ziekten.
- **Smeermaas:** Avondviering met kaarskensprocessie naar de kapel van O.L.Vr van Hocht.
- **Neerharen:** Avondmis met kaarskensprocessie naar de kapel van O.L.Vr. van Lourdes in de Paalsteenlaan en de slothulde in de kapel van Banneux.
- **Opgrimbie:** Tiende culturele boerenmarkt, met na de hoogmis tegen 12u een brood- en paardenwijding met erna een folkloristische stoet met allerhande landbouwgerief.

4 oktober.

- Feest van Franciscus van Assisi, stichter der minderbroeders, die stierf in 1226. Gekend om zijn Zonnelied en zijn briefwisseling met Sinte Klara. Hij was heraut van de vrede en patroon van een leefbare wereld. (In okt. 97 werd de basiliek vernield door een aardbeving. (**Sint-Truiden, Genk Hoevenzavel, Rekem**))
- Op de wagen van Sint Franciscus gaan zitten: betekent te voet gaan!

- **Erpekom:** Bedevaart naar Sint Gilis tegen tandpijn, dierenziekten, keelpijn, reuma, klauwzeer.
- **Neerpelt:** Oktoberbedevaart naar het graf van Broeder Isidoor te Kortrijk.
- Sint Franciscus van Assisi,
maakt sterk de tenen en de biezen.
- Sterfdag van Rembrandt Harmenzoon van Rijn (1669).
- Vergeet niet te bidden
Voor Sint-Placied,
Of 't zal regenen dat het giet.

5 oktober.

- St-Placidius (Placiet) (1540).
- **Lanaken-Smeermaas:** Kaarskensprocessie naar het Hochterveld.
- *Met Sinte Remi, geren of nie, begint de winter.*
- **Boorseem:** Kaarskensprocessie georganiseerd door de K.W.B.
- Vroeger bedevaarten vanuit Limburg naar de kerk van Sinte-Foy te **Luik** tegen de mazelen.
- H. Flora: Feestdag van alle meisjes die een bloemennaam dragen.
- *Dominus vobiscum!*
Sint Remi draait het blaadje om.
En 't nieuwe kapittel
krijgt "Winter"
als titel.
- *Met sinte Remi, (Remigius)*
geiren of nie,
begint er
de winter!
- Vroeger was deze dag de "mezendag", waarop de mezen werden gevangen met lijmsokken en weggeschonken aan vrienden en kennissen. Nu kan dit niet meer, gelukkig!
- Heilige Flora, patrones van alle vrouwen die de naam van een bloem dragen.
- *Brengt oktober vorst en sneeuw,*
men hoort des winters klaaggeschreeuw!
- Drie vrouwen werden dit jaar 1999 heilig verklaard door Johannes Paulus: Edith Stein (1891-1942), Catharina van Sienna (1347-1380) en Birgatta van Zweden (1300-1373).

6 oktober.

- **Zutendaal:** Kaarskensprocessie in het teken van priesterroepingen en evangelisatie. Bloemenhulde door de kinderen op de Hesselberg. Nog opgetekend in 1993.
- *Draagt de haas nog zijn winterkleed,*
dan is de winter nog niet gereed!
- Sterfdag van de Zalige Broeder Isidoor, passionist te **Kortrijk** vereerd. (11916)
- De week na St. Bavo wordt deze heilige genoemd als de "portier van de herfst". Hij zorgt voor de rijping van beukenootjes, kastanjes en noten. Tevens was het de tijd om brandstof te rapen voor de komende winter (sprokkelhout).
- Wie offert ene keerse voor Sint Bavo,
ontbreekt het nooit aan turf of hout,
noch aan olie noch aan smout.
- Sint Bavo is de patroonheilige van de valkerij in Vlaanderen.
- In de volksgeneeskunde wordt hij aanroepen tegen kinkhoest en mazelen.
- Feestdag van de H. Bruno de Karthuiser (11101), de H. Renaat en van Broeder Isidoor.
- **Winterslag:** Processie op Rozenkransavond in de H. Hartparochie met kaarskensprocessie en daarna avondmis.
- Feest van de heilige Bruno, aanroepen tegen een zwamsoort bij het graan.

7 oktober.

- Feestdag van O.L.Vrouw van de Rozenkrans.
Kan nauw met Rozenkrans,
een gans zich aan de spurrie verzaden,

dan is er toch nog kans,
Dat Rafael een koe er ziet in waden.

Wat beduidt dat als op 7 oktober zacht weer is, dit duurt tot 24 oktober, feestdag van Sint Rafael.

- Feest van de overwinning van de christenen op de Turken op 7 oktober 1571, na een algemeen gebed van de rozenkrans. Gregorius XIII bepaalde dat in al de kerken toegewijd aan de Rozenkrans dit feest bijzonder zou gevierd worden:
O, Volken, komt: opdat, verrukt,
ge uit deez' mysteries rozen plukt,
en vlecht daaruit een liefdekrans
voor uwe Moeder, hoog in glans...
- Volks kent men dit gezegde:
en nauw met rozenkrans,
een gans aan de spurrie zich verzaden,
dan is er toch nog kans,
dat Sint-Rafaël een koe er ziet in waden! (P.v.Z.)
- **Alken:** Bij de Rozenkransfeesten hoort ook een Rozenkranskermis.
- **Winterslag:** Kaarskensprocessie in de H. Hartparochie te 7u 's avonds. Gaat door in 1994.
- Feestdag van de Heilige Sergius.
*Met Sergius, de winter begint!
Kruipen de muizen diep in de grond,
zo maken zij een strenge winter kond.*
- **Genk:** Het Clarajaar wordt in de kerk der Clarissen afgesloten met een misviering en een receptie in de kloostertuin.
- *Brengt oktober veel vorst en wind,
dan zijn januari en februari mild!*
- **Zutendaal:** Kaarskensprocessie naar het Mariabeeld op de Hesselsberg, met bloemenhulde door de kinderen, ter gedachtenis van de slag van Zutendaal
- Feest van O.L.Vr. van de Rozenkrans.
- **Winterslag:** H.Hartparochie. Kaarskensprocessie ter gelegenheid van O.L.Vr. van de Rozenkrans. Deelnemers 400 pers. (8/10/95) (dixit Pastoor Theysen.)
- **Rekem:** Petronellabedevaart sedert de oudste tijden naar de ruïne van de vroegere kapel.

8 oktober.

- **Schakkebroek:** Openhuis van het geboorte huis van de H. Amandina, geboren als Pauline Jeuris in 1872 en als missiezuster dood gemarteld tijdens de Boxeroorlog in 1900. Geboortehuis omgebouwd tot museum.
- Feest van de heilige Amor, vereerder van de H. Servatius en stichter van de abdij van **Munsterbilzen**. Zijn drinkmap wordt er bewaard!
- *Oktober met veel regendrank,
maakt de sterkste mens zelfs krank!*
- **Neerharen:** Kaarskensprocessie met telkens een ander thema, nl. dit jaar "Maria van de Rozenkrans". De Jongeren van de K.G.B. hadden een rozenkrans vervaardigd van 14m lengte. Mooie gebedstocht waar de verantwoordelijke van de kapel niets hadden nagelaten om deze mooi te versieren. Het einde van de tocht was aan de kapel van Banneux.
- Feest van de H. Dionysius, die onthoofd werd en zijn hoofd naar zijn grafplaats bracht. Aanroepen tegen hoofdpijnen
*Sint Denijs is daar
met zijn zaaikleed aan.*
- *Regent het op Sint-Denys
dan komt er niet veel ijs.*
- Gentenaars zeggen:
*Sint Denijs met water,
deugt niet voor de petater (aardappel).*
- *De herfst met nevel doortrokken,
toont een winter vol sneeuwvlokken.*
- *Goede , brave Sint-Denijs, geef ons vuur
Maar weinig ijs.*

- Feestdag van de H. Amor waarvan in **Munsterbilzen** de relikwie wordt bewaard als stichter van het klooster.

9 oktober.

- Feest van de H. Gislenus waarbij de bescherming van de kinderen en voor een goede tandvorming wordt afgesmeekt. Ook wordt een lint verkocht om rond het lichaam te dragen voor een goede zwangerschap en bevalling. In **Kortenbos** heeft hij een zijaltaar in de basiliek. Er bestaat ook een aartsbroederschap, men offert er geld en er is een gebed beschikbaar ter ere van Sint Gislenus. (in archief heb ik een medaille met een oog) Geboren in Griekenland in de VIde eeuw en na een bezoek te Rome naar onze streken gezonden om de christenheid uit te dragen. Hij is ook de patroonheilige van Henegouwen.
- Gislenus, bisschop van Athene, werd door de Paus naar Vlaanderen gestuurd om de verkondiging te brengen, verbleef eerst in Bergen en stichtte er een klooster. Gislenus, Patroon van de Leuvense Pedagogie "de Lelie" wordt aanroepen tegen oogkwalen (zie doc.) samen met de heilige Cornelius tegen stuipen en vallende ziekten. Gislenus woonde ergens in Henegouwen en op een dag werden zijn priesterklederen gestolen door een wolf. Maar een arend wees hem de schuilplaats van het dier aan. Daar gebood hij het dier zijn klederen terug te geven en naar zijn jongen weer te keren, en hij bouwde op deze plaats zijn kluis. Hij overleed op 9 okt. 685. Er bestaat een Broederschap en verschillende medailles (met een oog). Hij wordt vooral in het bisdom Gent gevierd en was raadsman van de H. Aldegondis.
- Sint Dionisius- Dionijs. (1270).
- Sint-Denijs, patroon van Tilburg en Parijs!
- *Sint Denijs met water, dit deugt niet voor de patater!*
- *De regen op Sint Denijs, voorspelt een natte winter en weinig ijs.*
- Als je een kwade hond ontmoet,
aanroep Sint Denijs en helpt dit niet,
dan neme men een stok,
tekene daarmee een ring en bidt:
Ons Here wandelde langs het land,
al zonder stok of roe in Zijn hand,
met de zeven psalmen in Zijn mond,
verdreef Hij den dollen hond,
Dollen hond, sta stil,
dat is ons Here wil!
- Goede brave Sint-Denijs, geef ons vuur en weinig ijs!
- *Helder op St.-Denijs, meldt een natte winter maar weinig ijs.*
- *Wind en kou op Sint-Denijs, brengt de boeren van de wijs.*
- *Regen op Sint-Denijs, meldt gewoonlijk sterke vries.*
- *Sint-Denijs geeft al wel eens ijs!*
- *Goede heilige Sint-Denijs, geef ons vuur en weinig ijs !*
- *Regen op Sint Denijs, voorspelt een natte winter en weinig ijs.*
- *Sint-Denijs, een natte winter en weinig ijs.*
- **Oostham:** Bedevaart naar Scherpenheuvel door de Vrouwengilde.
- Sint-Denijs is daar met zijn zaaikleren aan.
- Wind en koude met Sint-Denijs,
brengt de boeren van de wijs!
- De legende van Sint Denijs verhaalt dat hij onthoofd werd door een beul, en na de uitvoering met het hoofd in de handen naar zijn begraafplaats wandelde. Zo ook weergegeven op "Het Lam Gods" van Van Eyck.(1434) Hij draagt zijn eigen hoofd op deze afbeelding. Aanroepen om heling zoals astma, longziekten, hoofdpijn enz. Hij stierf de marteldood rond 270 n. C.
- **Winterslag:** Kaarskensprocessie langs diverse wijkstraten en lanen, waarbij aan de kerk kaarsjes met kapjes kunnen bekomen worden. Aan de kinderen wordt er gratis een rozenkans geschonken welke bij een Eucharistieviering worden gewijd.
- Dwaallichtjestocht in **Opglabbeek** op zaterdag 9 oktober 1999 langs de Bosbeekvallei voor 500 wandelaars en voorzien van rustpunten met kraampjes waar men versnaperingen kan bekomen.

10 februari.

- **Lauw:** Bedevaart naar O.L.Vr. van Beauraing en tevens naar het graf van Mutien Marie in Malonne.
- **Eindhout-Laakdal:** Viering van de H. Bavo aan de gerestaureerde kapel uit 1503 in de Trichelhoek.
- Eigenlijke feestdag op 1 oktober.
- *Met Sint-Severijn kan 't al winter zijn!*
- Bamis (Bavo-mis); aanroepen tegen de kinkhoest als "hoestemenneke" gekend. Na de religieuze viering met verering van de relikwie is er een jaarmarkt met tevens een boeren-en rommelmarkt.
- **Maasmechelen:** Volksfeest rond het '**kapelletje in Tedaël, Sint-Antonius van Padua**, opgericht door Jan Bollen en Marie Dreesen, om genezing af te smeaken om hun oudste zoon Geelis, die zijn voet had gebroken.

11 februari.

- **Lauw:** Kaarskensprocessie.
- **Winterslag-Genk:** Na de Eucharistieviering om 19 u gaat de jaarlijkse lichtprocessie uit door de straten van de tuinwijk. (ook nog in 1993).
- In 't midden der oktobermaand,
worden de spinnewielen voor de dag gehaald.
- Feestdag van de H. Gumarus, patroon van **Lier** en van de herberg Sint-Gumarus te **Bokrijk**.
- *Volgen op Sint-Gumarus droge dagen,
De zomer zal door veel nat mishagen*
- In 't midden van de oktobermaand,
Worden de spinnewielen voor de dag gehaald.
- *Treedt Gommaurs met droogte in,
De zomer zal nat zijn van in het begin.*
- Lierse volksheilige:
Waar de Nete nu nog vloeit.....
is Sint Gommarus opgegroeid...
Tot hem wordt er ook gebeden,
voor d'huiselijke vrede,
in 't schilderachtige kerkje jubelt,
klokkebrond
Heilige Gommarus,
bid voor ons!
- *Volgen op Gommarus droge dagen,
de zomer zal door veel nat mishagen!*
- *Zo oktober warm en fijn,
't zal een scherpe winter zijn!*

12 oktober.

- Feest van Sint Gumarus, die in Lier rond 760 een kluzenaarscel bouwde nadat hij als veldheer onder Pepijn de Korte had gediend. Hij verrichte vele mirakelen, hij liet o.a. een geveld boom terug groeien nadat hij deze met zijn gordel weer aan mekaar had gebonden. Een bron ontsprong om de oogsters te laven, en omdat hij nogal een nukkige vrouw had, wordt hij aanroepen om de huisvrede in het gezin te herstellen. Verkrachters bezorgde hij verlammingen, zweren en koorts, bij gelegenheid van de invallen door de Noormannen die een kloosterzuster aanvielen. Hij overleed in Emblem maar werd terug naar Lier gebracht als patroonheilige.
- In Lier wordt Sinte Gumarus gevierd die in Limburg ook populair is.
- De St. Gumaruszomer is een gekende periode.
Gommaar..... de sukkelaar!
Gommaart, vriendlijk en ootmoedig,
was devoot en seer sachmoedigh,
maar syn boos en korsel wijf,
bracht syn huys vol van gekyf.
- *Treedt Gommarus met droogte in,
de zomer zal nat zijn van in 't begin.*
- *Is oktober warm en fijn,*

*'t zal een scherpe winter zijn.
Maar is hij nat en koel,
't is van een zachte winter 't voorgevoel!*

- Oktoberweer, komt in maart terug!
- Warme oktoberdagen, Februarivlagen!
- Feestdag op sterfdag van de H. Wilfried te Oude. (Northombd-Engeland) 13^e eeuw. Wilfried de Jongere, bisschop van York, gevierd op 29 april.
- **Opglabbeek-Louwel:** Bedevaart van het Marialegioen naar Heppeneert.
- **Koersel:** Parochiebedevaart naar de kapel van Koersel en dit sedert 1834.
- *Draagt de haas zijn zomerkleed,
dan is de winter niet gereed.*
- *De wilde gans over de schuur,
kijkt de winter al over de muur.*
- *Vliegen de ganzen langs de Maas,
eten de muizen van je kaas.*
- **Bocholt:** Sint-Benedictusviering met zegening van paarden en koetsen.(1997).

13 oktober.

- Vrijdag de 13de 1995. (voor velen een ongeluksdag).
- Bijgeloof: Sheraton-hotel heeft geen 13de verdieping, vermeende dag van ongeluk en dood, schippers voeren nooit uit, in Londen zelfs geen huisnummer 13, gevarendag voor de luchtmacht, zie hierover literatuur.
- Claes, secretaris-generaal van de UNO werd in beschuldiging gesteld voor de affaire van de helikopters en nog andere fouten.(1995)
- *Komt van het land de veldmuis
Draag dan turf en hout in huis.*

14 oktober.

- Feestdag van Sint Gumarus patroon van de houthakkers en houtknievers. De herberg Sint Gumares in **Bokrijk** herinnert aan een afspanning uit Lier waar deze heilige nog altijd fel gevierd en aanroepen wordt. Ook door het boek van Fee Timmermans.
- Feestdag van de heilige Donatus wiens relieken nu rusten in de Sint Donaaskerk, als beschermer van de lage landen aan de zee. Aanroepen tegen donder en bliksem in vele dorpen en pachthoven. Naïeve naamexegese, klankanalogie voor Donder en bliksem. (Zie hier ook Aberglaubens, D 2, p.310)
- Feestdag van de H. Calixtus (1222)
*Wordt Calixtus warme wind gewaar,
dan wordt de zomer een droge twijfelaar*
- **Elen:** De Landelijke Gilde bestaat 75 jaar. Het werd plechtig gevierd met een wijding van een nieuwe vlag en een goed begoten receptie.(Voorzitter Silvester Colson)
- St.-Donatus -naam-sympathie met **DON**atus, of **DONAR** lijkt fel op **DON**der.

15 oktober.

- Rond deze datum begint de Trezekenszomer, plukt men laatste bessen en zegt men: Sinte Trezeke, plukt het leste bezeke.
- Viering van de heilige Theresia (As) van Avilla (11582).
- *Trezeke moet haar zomerke geven,
vijf dagen duurt dat mooie leven.*
- Nu begint Tresekes zomer, of enkele dagen mooi weer, de laatste
- *Een schoon nazomerke
is Trezekes zomerke
vijf dagen zonneshijn,
het laatste feest zal zijn.*
- Met sinte Terees, eet je de laatste bees.
- Met sinte Trees valt de laatste bees.
- *Na Sint-Trezeke,*

pluk het laatste bezeke!

- Op deze dag wordt Sint-Gallatius gevierd en aanroepen, begin van de winter.
*Met Sint-Gal,
blijft de koe op stal!*
- Tresekes zomer zal vijf dagen duren.
- *In het midden van de oktobermaand,
worden spinnewielen voor de dag gehaald!*
- *Sint-Gallen,
laat de eerste sneeuw vallen!*
- In het midden der oktobermaand, worden de spinnewielen opgehaald.
- Rond deze datum moeten de spinnewielen klaar zijn want deze dag is het begin van het spinseizoen.
- In het midden der oktobermaand,
worden de spinnewielen voor de dag gehaald.
- **Voeren:** Jaarlijkse Heemfeesten in Sint Martens-Voeren.
- **Lommel:** 1994 Bedevaart naar Sint Gerardus in de Weebosch met mis om 11u en zegening om 13.30 u van paarden en ruiters in het processiepark. Ook in 1995.
- Feestdag Heilige Theresia van Avilla.
*Met Sinte Treze
vallen de laatste bezen.* (laatste bessen)
- *Een schoon zomerke
is Tresia's zomerke.*
Ook 'oudwijverzomer' genaamd!
- Nazomer, Sint Lucas-zomer, Sint-Michielszomer, Indian summer, zijn meerdere benamingen voor een periode van mooi weer.
- *Tresekes zomer,
kan vijf dagen duren.*
- Vijf dagen zonneschijn om mekaar te verblij'n. (juist in 1993)
- *Sint-Theresia moet haar zomerke geven,
vijf dagen fuurt dat mooie leven!*
- Een schoon nazomerken is Trezoa's zpüerle,
- Vijf dagen zonneschijn em elkeer te verblij'en.
- Voor het Graafschap **Loon** is de H. Margareta Alacoque bekend om het oprichten van het Sacramentsgebed. (1690).
- **Voeren:** In St.Martens-voeren grijpen op Zondag 15/10/95 heemfeesten plaats.
- In veel kerken van **West-Limburg** hangt een aanplakbrief over de 367ste gezamenlijke kaarskensprocessie naar Scherpenheuvel.(1995.)

16 oktober.

- Sint-Gallatius. Vanaf deze dag groeit het gras niet meer en zegt men:
*Vanaf sinte Gal,
blijft de koe op stal.*
- *Met St. Gal, moet de koe op stal.*
- *Op deze dag van sinte Gal, valt er sneeuw op onze stal.*
- Sint Gallen laat de sneeuw vallen.
- Feestdag van Sint-Gallen aanroepen tegen schurfft.
- *Oktober met veel regendrank,
maakt de sterkste mens zelfs krank.*
- Wereldvoedseldag.
- **Geistingen:** Wie hout en heesters wil bezorgen voor het St. Martensvuur kan dat op zaterdag 24 oktober neerleggen op de weide van J. Veugelaers-Rutten.
- *Sinte Galle laat de eerste sneeuw vallen.*
- Deze dag worden de rozelaars verplant of geplant.
- Op deze dag worden de laatste winterappelen geplukt en zou de eerste sneeuw moeten vallen (waar in de Ardennen 1993).
- **Sint-Truiden;** In de Stenaartskerk worden de 9 maandagen ter ere van Sint-Gerardus met een triduum rond de 16 oktober 1937 gevierd.

- Donder in de vroege morgen,
- Voor veel wind kan zorgen! (St.-Donatus)

17 oktober.

- *Wie met Lucas rogge zaait,
't jaar daarop met vreugde maait !*
- **Hasselt:** Men schat op 100000 personen die vandaag in Limburg hebben gemanifesteerd in verband met de onregelmatigheden in de rechtspraak in het geval Dutroux en de vermoorde kinderen.
- *Sint-Lucas steekt de donder onder zijn matras!*
- *Met Sint-Lucas het weer naar behoren,
ligt volgend jaar veel koren in de voren!*
- Dag van de krant.
- *Veel mist in de herfst,
Veel sneeuw in de winter.*
- Lucas de evangelist, is de patroon van den artiest.
- Lucas, is de portier van de winter.
- **Waltwilder:** Een herderstaf met prikkeldraad omwonden, dat was de wens van de nieuwe pastoor Paul Maes bij zijn aanstelling in zijn parochie. Buiten de sleutels van de kerk, meende hij dat zijn herderstaf symbool staat voor het aanporren van sommige gelovigen, een primeur in de kerkgeschiedenis. (1999.)

18 oktober.

- **Kwaadmechelen:** Feestdag van de H.Gerardus Majella en bedevaart naar Wittem.(NL.)
- Feest van Sint Lucas.
- Sint Lucas is de portier van de winter. Hij wordt aanroepen door kunstschilders, en notarissen, dokters.
- Lucas, Evangelist,
is de patroon van den artist!
- Als 't Sint Lucas daar is, staat de winter voor de deur.
- *Wie op Sint Lucas rogge zaait,
't jaar daarop met wonne maait.*
- *Wie met Lucas rogge zaait,
het jaar daarop met genoeg maait.*
- *Als het Sint-Lucas is,
Weet dat de winter nabij is.*
- *Wie meet Lucas niet heeft gezaaid,
Krijgt volgens jaar nikske gemaaid!*
- *Is het weer met Lucas naar behoren,
Dan ligt er al veel koren in de voren.*
- *Hij die wil in eeuwigheid blijven,
moet als Lucas boeken schrijven.*
- Elkeen die gezond wil wezen,
wordt door Lucas wel genezen.
- Lucas is de patroon van dokters, drukkers en schilders en ook voor architecten.
- *Sint Lucas wil het eerste koren,
zien op 't stoppelveld in de voren.*
- *Is Sint Lucas naar behoren,
komt er veel koren in de voren.*
- *Als het Sinte Lukas is, staat de winter voor de deur!*
- *Is het weer met Sint Lukas naar behoren,
komt er veel koren in de voren*
- Feestdag van de heilige Lucas, portier van de winter.
- *Wie met Lucas rogge zaait,
't jaar daarop met blijdschap maait.*
- *Met sint Lucas wil het eerste koren
in het stoppelveld zien de voren.*

- Lucas is de portier van de winter.
- **Dilsen-Stokkem:** De "WINDELSTEEN" uit de 16de eeuw werd heden terug geplaatst door een nieuwe steen van 2.8 ton, (de vorige werd gestolen en gemetseld in de grot van Niel/As), steen die de grenspaal was tussen de gemeenten Lanklaar, Niel en Mechelen-Maas.
- **Leopoldsburg:** Eigen documentatiecentrum voor de heemkundekring werd heden geopend (1997), waar alle documentatie over het Kamp (naam voor de streek) werd bijeengebracht om verder uit te bouwen.

19 oktober.

- **Jeuk-Gingelom:** Hoogmis ter ere van St. Job, aanroepen tegen zweren en dit aan de kapel van deze heilige op Hasselbroek.
- **Elen:** Viering van honderdjarige aanwezigheid te Elen van de Zusters Jozefienen. (Zie "de Sleutel", driemaandelijks kroniek).
- **Spalbeek:** Viering van de H. Elisabeth van Spalbeek in de oude Romaanse kapel (11316). (zie 29/10/96)
- *Oktobertooi met groene blaren,
duidt vaak een strenge winter aan!*
- *Veel nevel in de herfst,
veel sneeuw in de winter!*

20 oktober.

- **Hamont:** De gepensioneerden gaan op bedevaart naar Kevelaar.
- Feestdag van de H. Ursula.
*Met Ursula moet binnen het kruid,
want Simon en Judas willen de buit. (Ondersneeuwen).*
- *Zo Ursula begint,
zo de winter vol(e)indt.*
- **Neerpelt:** Sint-Hubertusviering met eucharistieviering en optocht, waarbij ruiters, ponyruiters, koetsen naar het gemeenteplein trekken waar een openluchtmis wordt gecelebreerd met opluistering door de St-Hubertus blazers; paarden en ruiters worden gezegend. Gewijde broodjes worden uitgedeeld.
- Sint Ursula
*Op Sint-Ursul moeten de bieten binnen,
anders komt Judas (28/10) met sneeuw voor de pinnen.*
Patronesse van verschillende universiteiten o.a. Parijs, Sorbonne en Wien. Tevens patronesse van de goede dood, tegen oorlog, brand, tegen huilende kinderen. Het schietgebed voor een goede dood luidt:
O, Ursula (ook Wivina),
Gij heilige Maagd,
Gij die de hemelkrone draagt,
Kom bij 't sterven mij verkloeken,
op mijn sterfbed mij bezoeken,
Help me in mijn laatste nood,
Gij, patrones van de goede dood!
- Met Sint-Severijn, kan 't al winter zijn.
- Feest van de heiligen Crispinus en Crispianus, martelaren, die patroons van de schoenmakers zijn die door de keuze van dit beroep veel mensen konden benaderen om het geloof mede te delen.
- Enkel in **Peer** trekt men de vooravond rond al zingend:
Sinte Corspyn,
wanie zal 't zijn ?
't avond in de maneschijn;
als de klein kinderen slapen zijn.

21 oktober.

- **Overpelt:** Bedevaart vanuit Overpelt naar het graf van Priester Poppe in Moerzeke, de grote Vlaamse Volkspriester.

- Volksliedje:
De hond zal zingen,
de kat zal springen
en Toonken
mijn zoonken
zal speelman zijn.
- Feest van de H. Ursula, met haar elfduizend Maagden.
- *Doe met Ursula de oogst naar binnen,
Anders komt Judas met sneeuw voor de pinnen (28/10)*
- Twee reeën met twee jongen opgemerkt in het "Wildbroek" 1995. As.
- *Oktober brengt ons wijn en zonnige dagen,
maar ook jicht en andere plagen.*
- Jos geboren, vandaag 44 jaar geleden!.

22 oktober.

- *Oktobertooi met groene blaren,
duidt vaak een strenge winter aan!*

23 oktober.

- *Met Severien, zal men de eerste koude zien.*
- Op sint Severinus begint de winter, want:
*Met sint Severijn,
kan het winter zijn.*
- *Met Sint-Severijn,
zal de eerste kou er zijn!*
- *Is Crispiaan klaar,
snel is de winter daar!*
- De H. Severinus is een weerheilige en kan de winter inzetten.
- *Met Sint-Severien,
zal men 'd eerste koude zien!*
- De schoenmakers, de leerbewerkers hebben Sint-Crispijn als beschermheilige.

24 oktober.

- **Dilsen:** Fakkelprocessie als kaarskensprocessie.
- *Helder weer op Sint Denies, meldt meestal sterke vries!*
- **Geistingen:** Hout wordt samengebracht om het Sint Martinusvuur te stoken in November.
- Algemeen:
*Boekweit lukt om de zeven jaren,
en aardappelen zijn de vrucht van de Kempenaren !*
- **Herk-de-stad:** 1997, St.-Martinusviering . (voorbereiding).
- *De herfst met nevel doortrokken,
toont een winter vol sneeuwvlokken.*
- Aartsengel Raphaël, patroon van de reizigers, het spoorwegpersoneel en ook de apothekers.

25 oktober.

- **Peer:** Viering van St Crispijn, patroon van de leerbewerkers en schoenmakers. De kinderen zingen onder de ramen en worden met snoep bedeed. Een eeuwenoude traditie die weer leven wordt ingeblazen alhoewel er in Peer maar een vijftal van deze handelszaken nog bestaan. (1930). Eerste werkman -priesters want Krispianus en Krispijn werden schoenlapper om korter bij het volk te zijn! De martelingen die zij ondergingen zijn "voorbeeldig": beulen folterden hen om hun geloof, pelden de nagels van handen en voeten, sneden hun ruhuid in riemen of repen, en dompelden hun lichamen in een ketel met gesmolten lood. Om ze later te onthoofden! Schoenmakers hadden het in de volksmond vaak hard te verduren en kregen spotnamen toegewezen zoals: lappertje, harsklos, pekkendraad, enz.
- Schoenbros, harsklos,

vandaag genaaid en morgen los!

Lied je gezongen door de schoenlappers in een stoet:

- Sint-Crispijn , wanneer zal 't zijn?
't Avond in den maneschijn,
als de kleine kinders slapen zijn,
de hond zal springen,
de kat zal zingen
en Toonke
mijn zoonke,
zal speelman zijn.
- **Hasselt:** Feestviering van het jaarfeest van de schoenmakers waarbij verdienstelijke leden werden verermerkt voor hun jarenlange handelsactiviteiten.
- **Geistingen:** Voor het "fakkelen", een volksgebruik in deze streek kan het hout van heesters of takken samengebracht worden achter de woning van Jozef Vleugelaers-Rutten of Gerard Vandevenne te Geistingen voor het vervoer. (1992).
- *Sint Crispiaan klaar,
snel de winter is daar!*
- **Ham:** Viering van Sint-Crispijn, met de enige Limburgse schoenmaakster Hilde Breugelmans, Heldenplein, Ham.
- Sint Crispijn was een heilig man,
hij dronk de klaren uit de kan.
- Crispiaan en Crispianinus stierven beiden de martelaarsdood na gegeseld te zijn, ondergedompeld in kokende olie en vervolgens onthoofd. De legende zegt dat men trachtte ze met een molensteen aan de hals te verdrinken doch ze bleven in leven. Daarom worden ze met een molensteen afgebeeld en worden ze door de molenaars aanroepen. Leerlooiers, leerbewerkers en schoenmakers en molenaars hebben deze twee heilige broers als schutspatroon gekozen.

26 oktober.

- **Kessenich:** Grabbelen. Kinderen van 8 tot 12 jaar worden deze avond verwacht aan de parochiekerk om te grabbelen. Dit is een oude gewoonte om snoep uit te gooien naar de verzamelde jeugd.
- **Hasselt:** Wijding van Patrick Hoogmartens, derde bisschop van Hasselt, coadjutor met recht tot opvolging. Met ere-Mgr Neusschen, Paul Schreurs, ambterende, is P. Hoogmartens (°1952 Tongeren) de nieuwste aanwinst. Goed heil! (zie curr. bij Familie).
- **Hasselt:** Sinterklaas deed zijn intrede aan de Kanaalkom vergezeld van twee groepen pieten en ontvangen op het Stadhuis.

28 oktober.

- **Diepenbeek:** Jaarlijkse spokenwandeling met het gebruik van uitgeholde bieten binnenin verlicht door een kaars. Het geheel wordt afgesloten met een groot vuurwerk. Dit gebeurt in de wijk Rozendaal.
- *Na Simon is het koud,
zorg dus op tijd voor hout.*
- *Zijn Simon en Judas voorbij, (henen gegaan)
dan is de winter zeer nabij. (d'r aan).*
- De laatste vlieg is verdwenen. Vroeger vergeleek men ze met krenten. En vermits die dag ook de heilige Judas werd herdacht en er in deze periode veel krentenbrood gebakken werd, zei men: Hier bakken ze Judasvliegen in het brood.
- *Simon en Judas,
helpen je in een warme jas.*
- *Als Simon en Sint-Judas komen,
begint men 't wintervuur te schromen!*
- *Na Simon is het koud, zorg dus bijtijds voor hout.*
- *Na Simon wordt het koud, zorg dus ras voor sprokkelhout.*
- *Als Simon en Judas henegaan, dan komt alras de winter aan.*
- *Na Simon is het koud, zorg intijds nog voor wat hout.*

- *Zijn Simon en Judas voorbij, is de winter kort nabij.*
- *Het laatste weer van oktober,
reikt Allerheiligen de hand!*

29 oktober.

- **Spalbeek:** Elisabeth van Spalbeek of van Herckenrode, leefde in de XIVe de eeuw, als cisterciënze mystiekerin en gestigmatiseerde vrouw.(1316)
- De Heilige Ermelindis:
*Bij sinte Ermelindis, Maagd, alle kwaad verdaagt
Kruipen de muizen diep in de grond,
Dan maken zij een strenge winter kond.*

30 oktober.

- **Diepenbeek:** Dautsenstraat. Viering van St. Hubertus met een paardenmarkt en Eucharistieviering met zegening der dieren. De Misviering gebeurt er in open lucht.
- Feestdag van Ida van Leeuw (Loon).

31 oktober.

- **Hoeselt-St Huybrechts-Hern:** Viering van Patroonheilige van de parochie.
- Plaatjes van **Maastricht**. Dit waren de bedevaarders die vroeger te voet van Keulen over Maastricht over Hasselt naar Scherpenheuvel trokken, met priester en kruis voorop al biddend. Deze voettocht bestaat heden ten dage nog en wordt door een vijftigtal personen gedaan. De halten onderweg zijn van oudsher bekend en ook de overnachtingsplaatsen, waar deze pelgrims liefderijk opgevangen, verzorgd en gelaafd werden.
- **Gors-Opleeuw:** Viering van de gelukzalige Ida van Leeuw, geboren in de 13de eeuw te Gors-Opleeuw, school liep te Borgloon en toetrad tot de orde der Cisterciënzers. Ze wordt vereerd als de patrones van de studerende jeugd en van het onderwijzend personeel.
- Feestdag van de heilige Quintinus, patroonheilige van **de Hasseltse Kathedraal**, wordt hij bijzonder gevierd in Heers, waar hij genezing of verlichting brengt voor jicht, hoofdpijn en waterzucht. De begankenis heeft echter plaats op de eerste zondag van juli op de dag dat zijn lijk terug gevonden werd in de Somme. Pelgrims uit Duitsland en Nederland waren vroeger talrijk.
- **Diest:** Oud gebruik van een Allerheiligenbegankenis, stammende uit de XVe eeuw.
- **St.-Truiden:** Viering van "HALLOWEEN" op Angelsaksische wijze, als einde van de zomer, einde van het binnenhalen van de oogst en terugkeer van de kudde uit de weiden. Nu eerder als kinderfeest waarbij de kinderen zich verkleden in monsters, heksen of spoken en om snoepgoed langs de straten te bedelen.
- *Staan veel noten aan de twijgen,
dan gaan we een harde winter krijgen.*
- *Wie aan vrouw, hond en notenboom plezier wil beleven,
moet niet verzuimen ze op tijd slaag te geven.*
- *Veel harde noten aan het hout,
maakt de winter streng en koud.*
- Deze oktobermaand 1995 zijn er enorme hoeveelheden eikels, noten en wilde kastanjes.
- *Veel nevel in de herfst,
veel sneeuw in de winter!*
- *In oktober veel regen
Is voor het kerkhof altijd een zegen! B.v.L. 8/10/98)*
- *Worden de bladeren geel en krom,
kijk dan uw kachel om.*
- **Guido Gezelle** dichtte bij het vallen van de blaren:
O boomen, die uw vonnis wacht in Bamisbonte klederdracht,
Om dood en in den ban gedaan,
Geheel den winter bloot te staan.
- *Was oktober warm en fijn het zal een strenge winter zijn.*

INDEX PLAATSNAMEN EN HEILIGEN

A		Genk 2, 3, 4, 7	
Alken 4		Gerardus 2, 9, 10	
Amandina 5		Gilis 3	
Amor 5		Gingelom 11	
Andries 2		Gislenus 5	
B		Gors-Opleeuw 15	
Bamis 1, 2, 7		Gumarus 7, 8	
Bavo 1, 2, 4, 6, 7		H	
Birgatta van Zweden 3		Ham 13	
Blasius 2		Hamont 11	
Bocholt 8		Hasselt 10, 13, 14, 15	
Bokrijk 7, 8		Heppen 2	
Boorseem 3		Herk-de-stad 13	
Bret 2		Hoeselt 15	
Bruno 4		Hoevenzavel 3	
Bruno de Karthuizer 4		Hubertus 11, 14	
C		I	
Calixtus 8		Isidoor 3, 4	
Catharina van Sienna 3		J	
Cornelius 6		Jeuk 11	
Corspyn 12		Job 11	
Crispianus 12		K	
Crispijn 13		Kessenich 14	
Crispinus 12		Klara 3	
D		Koersel 8	
Diepenbeek 14		Kortenbos 5	
Diest 15		Kortrijk 3, 4	
Dilsen 11, 13		Kwaadmechelen 10	
Dilsen-Stokkem 11		L	
Dionisius 6		Laakdal 6	
Dionysius 5		Lanaken 3	
Donatus 8		Lauw 6, 7	
E		Leopoldsburg 11	
Edith Stein 3		Lier 7, 8	
Eindhout 6		Lommel 9	
Elen 8, 11		Loon 9, 15	
Elisabeth van Spalbeek 11, 14		Louwel 8	
Ermelindis 14		Lucas 9, 10, 11	
Erpekom 3		Luik 3	
F		M	
Flora 3		Maasmechelen 7	
Franciscus 3		Maastricht 15	
Franciscus van Assisi 3		Munsterbilzen 5	
G		N	
Gallatius 9		Neerharen 3, 5	
Geistingen 10, 13		Neerpelt 3, 11	

O

Oostham	6
Opglabbeek	6, 8
Opgrimbie	2, 3
Overpelt	12

P

Peer	12, 13
Placidius	3

R

Rafael	4
Rekem	3, 5
Renaat	4

S

Schakkebroek	5
Sergius	4
Servatius	5
Severijn	6, 12
Severinus	12, 13

Smeermaas	2, 3
Spalbeek	11, 14
St Huybrechts-Hern	15

T

Theresia	1, 8, 9
Trezeke	8, 9

U

Ursula	11, 12
---------------------	--------

V

Voeren	9
---------------------	---

W

Waltwilder	10
Wilfried te Oude	8
Winterslag	4, 5, 6, 7

Z

Zutendaal	4, 5
------------------------	------